AT-2025-49 Bilaga 2
2026-01-01

Samhällsbyggnads förvaltningen
Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

Bilaga 2.
Vägledning till föreskrifter om avfallshantering för Samhällsbyggnadsförvaltningen Hällefors – Lindesberg – Ljusnarsberg – Nora

Samhällsbyggnads förvaltningen
Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

Innehåll

Inledning ... 3
Avfallsutrymmen ... 3
Allmänt ... 3
En- och tvåbostadshus ... 3
Vid sidolastningsteknik ... 4
Vid baklastandeteknik ... 4
Flerbostadshus och verksamheter ... 5
Utrymme och placering av containrar ... 8
Transportvägar och dragvägar ... 8
Uppställningsplats ... 8
Transportväg ... 9
Transportvägars mått ... 10
Dragväg ... 11
Krantömmande behållare ... 12
Tömning av enskilda avloppsanläggningar samt annan anläggning som kräver byte av filtermaterial ... 15

Samhällsbyggnads förvaltningen
Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

Inledning

Denna bilaga ska ses som en vägledning innehållande råd och anvisningar till föreskriften om avfallshantering för Hällefors-, Lindesbergs-, Ljusnarsbergs och Nora kommuner. Denna bilaga är sammanställd för att vara till hjälp vid planering och projektering av ny- och ombyggnad av bostadsområden/lokaler för olika verksamheter.

Bilagan innehåller råd och anvisningar för hur avfallsutrymmen ska se ut. Hur uppställningsplats, drag- och transportvägar ska vara utformade. Samt vad som gäller vid hämtning av avfall. Observera att kriterier för vägar gäller både vid hämtning av kommunalt avfall samt avfall under kommunalt ansvar.

Denna bilaga förtydligar även gällande avfallsföreskrift för Samhällsbyggnadsförvaltningens verksamhetsområde med avseende på tillgänglighet och arbetsmiljö. Anvisningarna gäller också som stöd till det systematiska arbetsmiljöarbete som Samhällsbyggnadsförvaltningen driver och samordnar. Vid hämtning av avfall gäller alltid Arbetsmiljöverkets föreskrifter.

Mått och riktlinjer utifrån branschstandard är till största del hämtade ur *Avfall Sveriges Handbok för avfallsutrymmen, riktlinjer för utformning av avfallsutrymmen vid ny- och ombyggnation.*

Avfallsutrymmen

Allmänt

Avfallsutrymmen får inte vara lokaliserade så att avfall måste transporteras genom utrymmen där livsmedel förvaras eller tillreds. Fettavskiljare ska vara placerad så att det är möjligt att dra slang utan att använda utrymme där livsmedel förvaras.

Bestämmelser om brandskydd ska följas vid utformning och placering av avfallsutrymmen.

En- och tvåbostadshus

Generellt gäller att avfallskärlen ska vara tillgängliga för renhållningspersonal alla arbetsdagar 06.00- 22.00.

Samhällsbyggnads förvaltningen
Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

Kärl ska på tömningsdagen vara framställda med handtaget åt rätt håll beroende på rådande tömningsteknik.

Vid sidolastningsteknik

En sidlastande sopbil använder en lyftarm som är monterad på höger sida av fordonet. Lyftarmen greppar, lyfter och tömmer kärlet maskinellt medan hämtningspersonalen sitter kvar inne i sopbilen. Lyftarmen manövreras av hämtningspersonalen från förarhytten och övervakas genom kamera och monitor. Kärlen töms i en lucka upptill på den sidlastande sopbilen. Sopbilen kan vara utformad med ett eller flera fack.

Avståndet mellan sidlastande sopbil och kärl får vara max 2 m med fritt utrymme om minst 0,5 m runt respektive kärl. Kärl skall vara placerade på plan- och hårdgjord yta i gatunivå.

Högt placerat kärl (i tex. snödriva) eller kärl placerad lågt (t.ex i dike) kan inte tömmas.

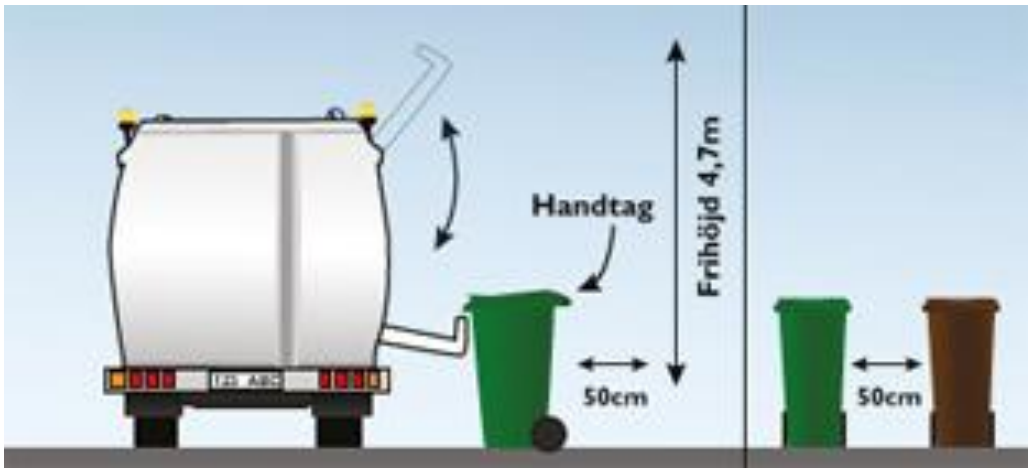

Figur 1. Sidolastningsteknik *Bild: Affärsverken*

Vid baklastandeteknik

Hämtning med baklastande sopbil utförs genom att hämtningspersonalen stiger ur bilen, drar fram kärlet till bilen och fäster det vid kärllyften som är placerad baktill på fordonet. Sedan lyfts kärlet och töms maskinellt i sopbilens ficka. Sopbilen kan vara utformad med ett eller flera fack.

Samhällsbyggnads förvaltningen
Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

Avståndet mellan baklastaren och kärlet får max vara 5 m. Det ska vara fritt utrymme om minst 0,5 m runt respektive kärl. Kärl skall vara placerade på plan- och hårdgjord yta, vägen mellan kärl och baklastare dvs dragvägen ska överensstämma med stycke ”dragväg” i denna bilaga.

Högt placerat kärl (i tex. snödriva) eller kärl placerad lågt (t.ex i dike) kan inte tömmas.

Figur 2. Baklastande teknik *Bild: Affärsverken*

Flerbostadshus och verksamheter

Avfallsutrymmen skall vara tillgängligt för renhållningspersonal alla arbetsdagar 06.00- 22.00. Nycklar, portkoder och dylikt ska tillhandahållas till renhållaren.

Avfallsutrymmen ska vara tillräckligt tilltagna så att utrymme finns för källsortering av avfall.

Vid ny- eller ombyggnation ska minst följande fraktioner avfall kunna sorteras:
- Matavfall
- Pappersförpackningar
- Plastförpackningar
- Metallförpackningar
- Ofärgade glasförpackningar
- Färgade glasförpackningar
- Restavfall

Samhällsbyggnads förvaltningen
Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

Storlek på avfallsutrymmen bestäms av storleken och antalet kärl. Utrymmet ska vara väl tilltaget och utrymme bör finnas för flexibilitet.

Golvytorna ska vara plana. Golv ska vara utformade för att minimera risken för att halka eller snubbla men samtidigt vara lätta att rengöra. Blanka golv ökar halkrisken.

Trappsteg och trösklar ska inte förekomma. I undantagsfall kan tröskel vara kvar om den förses med ramp på båda sidor.

Det ska finnas uppställningsanordningar för dörrar som enkelt kan aktiveras. Dörrar ska kunna öppnas inifrån utan nyckel. Låsvred bör ha skydd som förhindrar att låset skadas av slag eller påkörning.

God belysning ska finnas.

Avfallsutrymmen ska förses med god ventilation för att minska risken för lukt. Fastighetsinnehavare ansvarar för att avfallsutrymmet hålls fritt från ohyra.

Dessa mått skall minst följas:

- Den fria gången mellan olika kärl ska vara minst 1,5 meter och avståndet mellan varje kärl minst 6 cm på vardera sida.

- Rumshöjden ska vara minst 2,1 meter. Installationer får inte begränsa den fria höjden.

- Dörrar för avfallsutrymmen ska ha minst 1,2 meter fri bredd och minst 2 meter fri höjd. Normalt krävs minst en 13x21-dörr.

Samhällsbyggnads förvaltningen
Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

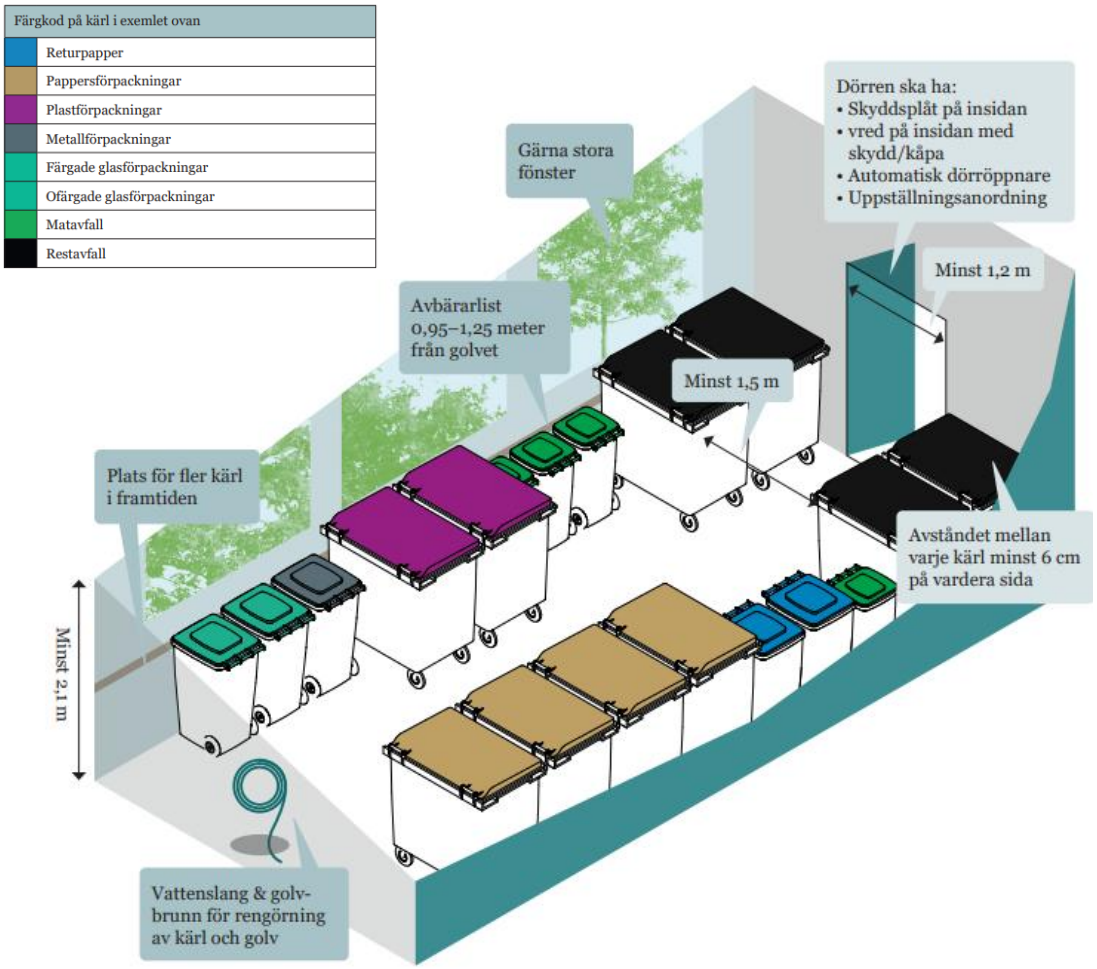

Figur 3. Exempel på avfallsutrymme. *Bild: Sara Sundin, Ramboll*

Som hjälp vid planering/utformning av avfallsutrymme finns angivet den golvyta som behövs för plastkärl av olika volymer, se tabell 2. För att kunna göra en fullständig bedömning av erforderlig yta, krävs också en bedömning av den förväntade volymen avfall av olika avfallsfraktioner.

Tabell 1. Ytmått som krävs för enskilda avfallskärl

Volym i liter	140	240	370	660
Bredd i cm	75	75	80	140
Djup i cm	90	90	90	90

Samhällsbyggnads förvaltningen
Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

Utrymme och placering av containrar

Container placeras i markplan och uppställningsytan skall vara på en hårdgjord yta.

Utomhus skall container placeras så att spridning av brand till närliggande byggnader undviks. Rekommenderat avstånd mellan byggnad och täckt container är minst 4 m. För öppen container rekommenderas minst 6 m.

För container som placeras inomhus ska avstånd mellan container och vägg vara minst 1 m, runt om.

Dörrar vid containerhämtning ska anpassas efter vilka containrar som används samt efter lastväxlarens storlek. Fri yta framför lastväxlarflak, tömning med containerbil ska vara minst 4x15 m.

Fri yta framför container som töms med baklastande bil ska vara 15 m och med fri höjd 6 m.

Transportvägar och dragvägar

Uppställningsplats

Med uppställningsplats avses den plats där hämtningsfordonet står under tiden avfallshämtningen genomförs. Uppställningsplatsens utformning måste anpassas till vilken typ av avfallsbehållare och typ av hämtningsfordon.

Lutning på uppställningsplatsen ska inte överstiga vad hämtningsfordonet klarar av.

Hämtningsfordonets uppställningsplats ska inte vara skymd av till exempel backkrön, kurva eller vegetation så att trafiksäkerheten äventyras.

Väghållaren (Trafikverket, kommunen, privat vägförening eller enskild fastighetsägare) ska tillse att det är korrekt skyltning och god framkomlighet.

Samhällsbyggnads förvaltningen
Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

Hämtningsfordon ska kunna genomföra hämtningen av avfallet, d.v.s. det får inte finnas några fasta eller återkommande hinder (t.ex. parkerade bilar). Skyltning om lastzon och parkeringsförbud kan behövas. Uppställningsplatser ska även vara snöröjd och inga snöhögar får förekomma.

För kranbilar ska det vara fri lyftyta ovanför fordonet, behållaren och lyftvägen. För tömningsfordon av container, lastväxlarflak eller komprimator ska det vara fri höjd på 6 meter. Det är inte tillåtet att lyfta avfallet över byggnader och fordon.

Transportväg

Med transportvägar avses vägar i direkt anslutning till uppställningsplats och dragväg där fordon för hämtning av avfall måste framföras för att komma intill och hämta avfallet.

Transportväg skall vara slät och hårdgjord med ett underlag av till exempel asfalt, grus eller liknande.

Transportvägen ska året runt ha fri sikt, hållas fri från hinder, röjas från snö och hållas halkfri.

Hämtningsfordon ska inte framföras på gång- och cykelbana.

Transportvägar ska ha den bärighetsklass som krävs med avseende på hämtningsfordonens tyngd, men minst bärighet på 28 ton.

Backning ska av säkerhets- och arbetsmiljöskäl inte förekomma annat än i undantagsfall. Backning kan endast ske i samband med vändning om det inte går att vända på ett annat sätt. Renhållaren bedömer om backning kan ske på ett trafiksäkert sätt. För slambilar ska utrymme finnas att vända samt komma till och från tömningsstället utan att behöva backa annat än vid vändning.

Väghållaren (Trafikverket, kommunen, privat vägförening eller enskild fastighetsägare) ansvar för att korrekt skyltning och god framkomlighet råder.

Samhällsbyggnads förvaltningen
Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

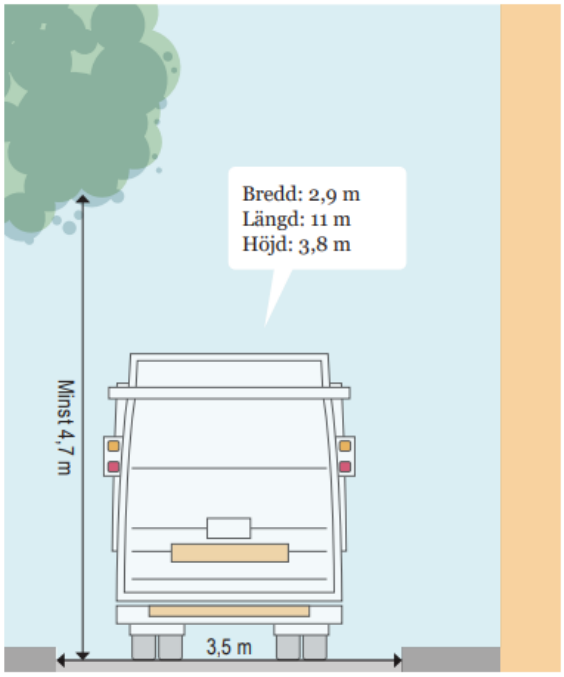

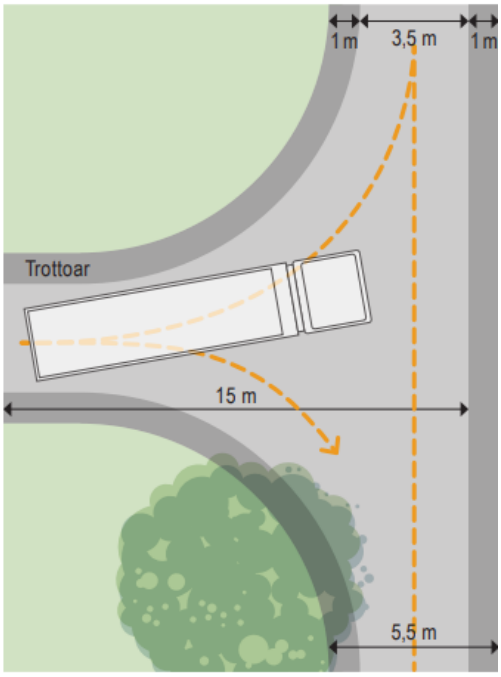

Figur 4. Vändplats. *Bild: Sara Sundin, Ramboll*

Transportvägars mått

Transportvägen ska vara minst 3,5 m bred vid enkelriktad gata och minst 5,5 m bred om körning i båda riktningarna förekommer. Växtlighet eller parkering får inte inkräkta på vägbredden.

Uppställningsplatsens längd ska vara minst 15 m lång.

Transportvägen ska ha en fri höjd på 4,7 m. Lägre kan accepteras om kommunen gett godkännande för detta

Vid vändning på återvändsgata ska vändmöjlighet finnas. Trevägskorsning eller vändplats kan användas. Vid vändning på vändplats ska radien vara minst 9 m.

Samhällsbyggnads förvaltningen
Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

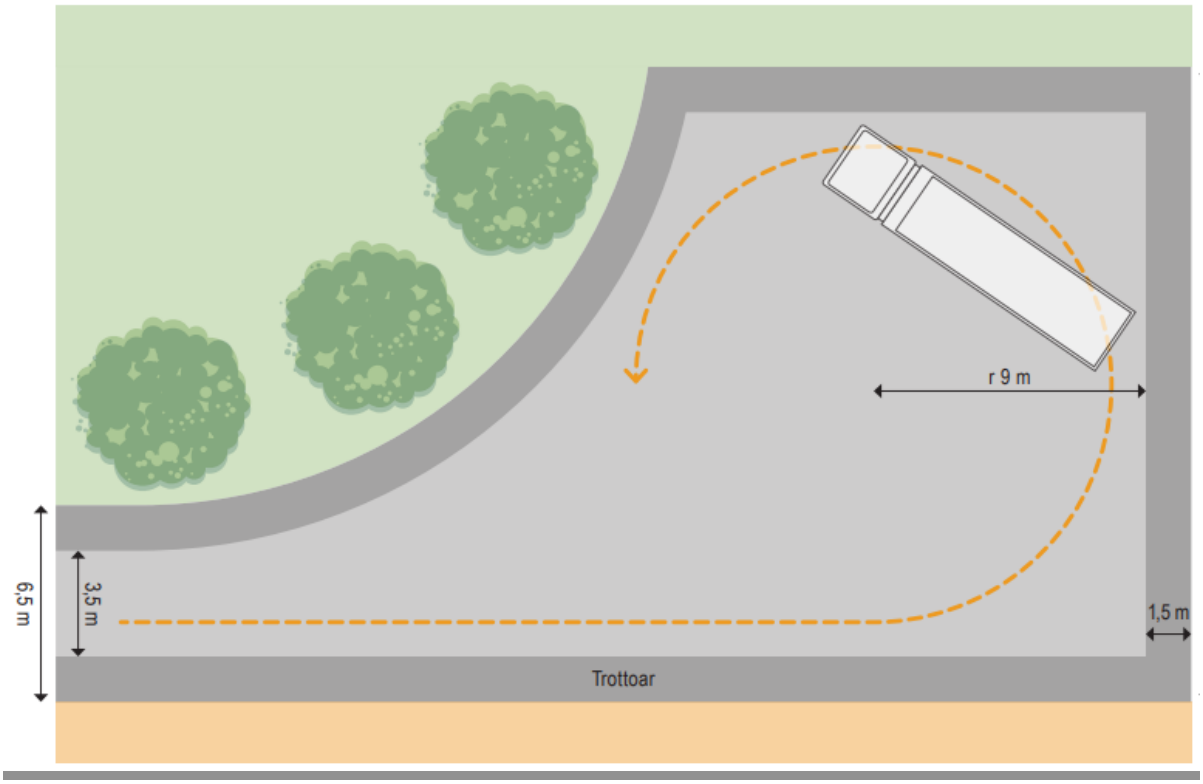

Figur 5. Alternativ vändplats. *Bild: Sara Sundin, Ramboll*

Dragväg

Med dragväg avses den väg som går mellan enskilda kärl/avfallsutrymmen/avloppsanläggningar och hämtningsfordonets uppställningsplats, d.v.s. den väg där hämtningspersonalen drar eller skjuter kärl/slang benämns som dragväg.

Dragvägen skall vara fri från hinder som staket, murar, planteringar och annat. Vintertid skall dragväg och transportväg vara snöröjd och halkbekämpad.

Dragvägen skall vara slät och hårdgjord med ett underlag av till exempel asfalt, plattor eller liknande. Dragvägar ska vara utformade så att avfallskärl och slangar utan svårighet kan förflyttas.

Dragvägen ska ha en minsta bredd av 1,5 meter.

Samhällsbyggnads förvaltningen
Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

Dragvägens lutning får vara högst 1:20. Eventuella ramper får luta max 1:12. Om lutning på dragväg inte kan undvikas och ramp måste installeras ska avfallsansvarig nämnd kontaktas för mått och andra angivelser.

Dragväg från avfallsrum till uppställningsplats skall vara så kort som möjligt och får inte överstiga 5 meter, tilläggsavgift uttas om avståndet är längre.

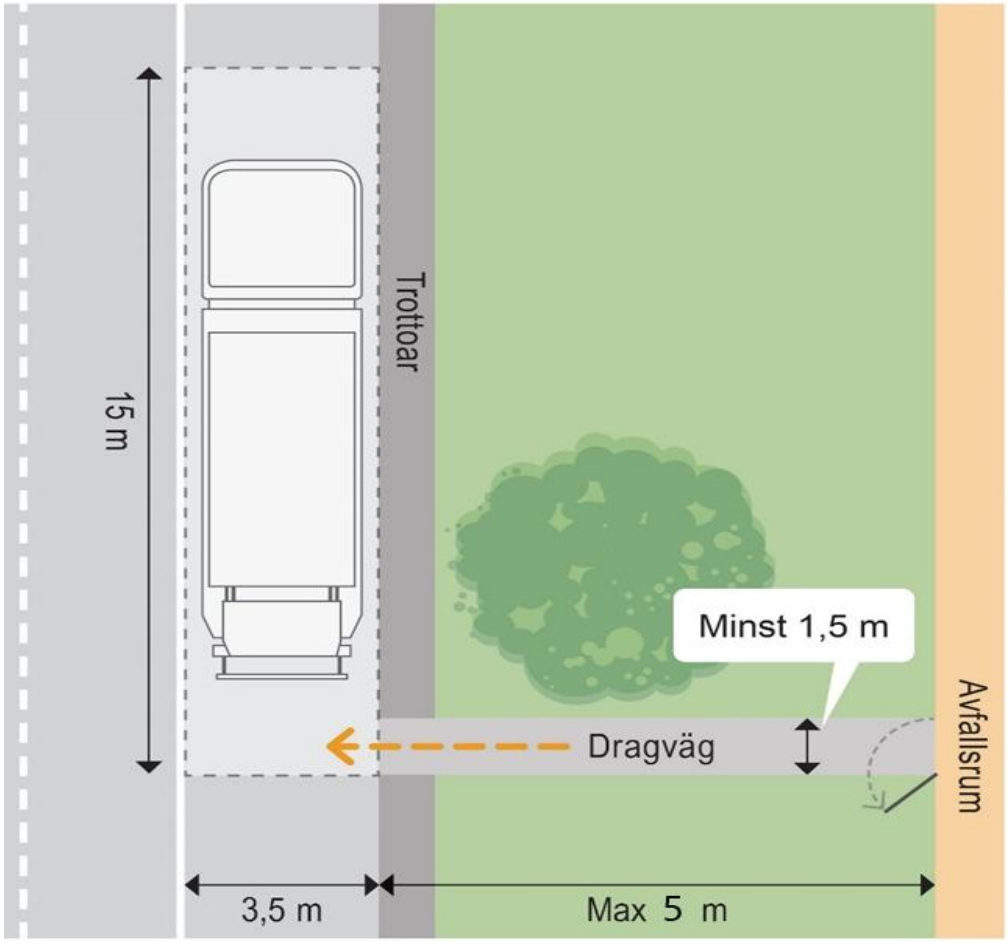

Figur 6. Exempel på dragväg. *Bild: Sara Sundin, Ramboll*

Krantömmande behållare

Samhällsbyggnads förvaltningen
Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

Avståndet mellan tömningsfordonets centra och behållarens centra ska inte överskrida 6 meter eller understiga 2 meter. Inga hinder i höjdled får begränsa lyftarmen.
Det ska vara fri höjd ovanför fordonet, behållaren och lyftvägen, minst 10 meter.

Det ska vara 1 m fritt runt behållare på mark för att säkerställa möjlighet till snöröjning, isättande av ev. innersäck och städning. Vid lyft bör ett säkerhetsavstånd på minst 2 meter från omgivande hinder tillämpas; exempelvis fasad, lyktstolpar eller parkerade bilar.

Vid anläggande av anläggning som kräver byte av filtermaterial ska den anläggas så att den är åtkomlig för hämtningsfordon. Anläggningar där hämtning av filtermaterial sker i filterkassett eller säck, ska anläggas så att hämtning med fordon utrustat med kran kan utföras. Anläggande ska ske så att avståndet mellan kranfordonets uppställningsplats och filterkassett eller säck inte överskrider 8 meter.

Samhällsbyggnads förvaltningen
Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

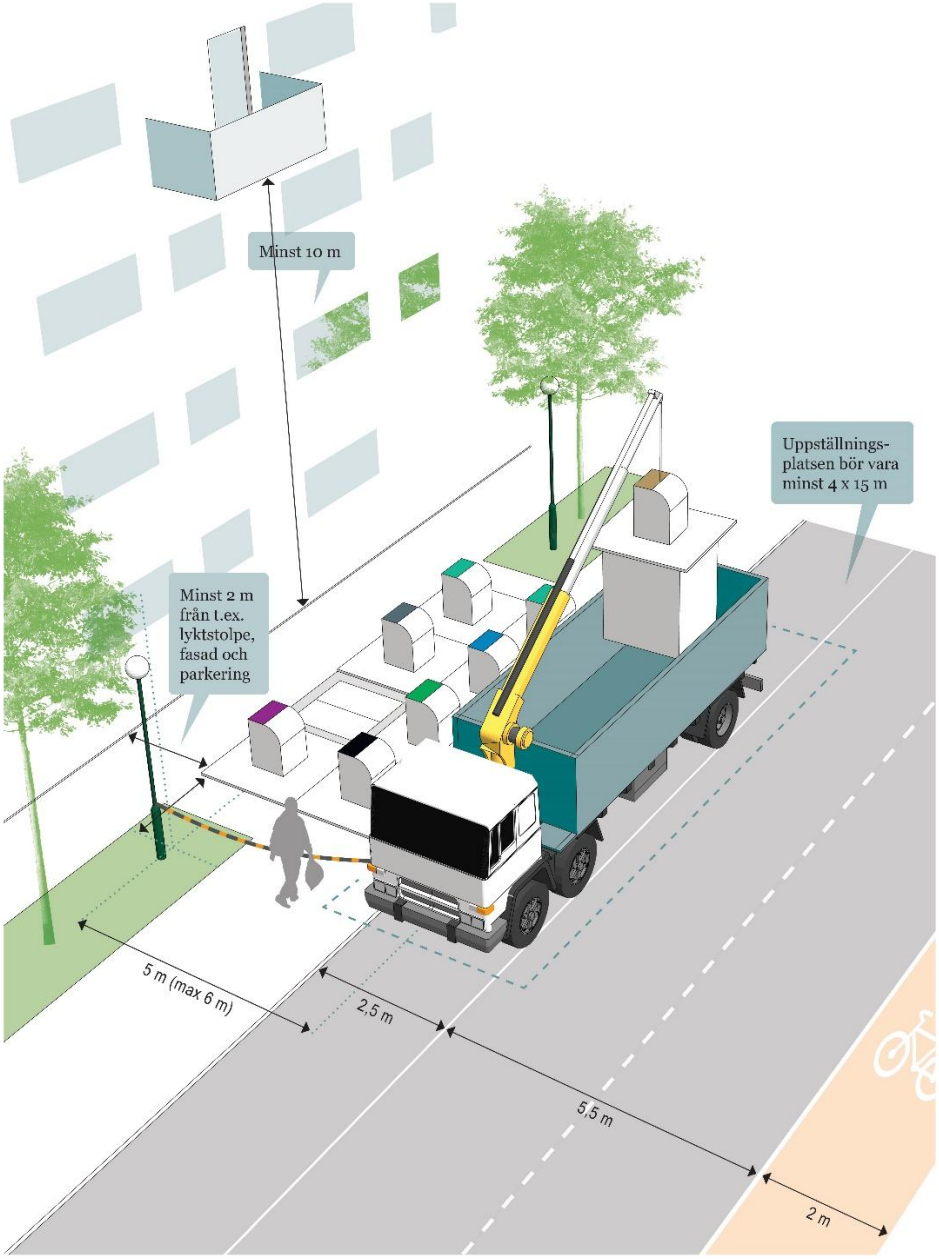

Figur 7. Exempel på hur det kan se ut vid tömning av krantömmande behållare. Bild: Sara Sundin, Ramboll

Samhällsbyggnads förvaltningen
Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

Tömning av enskilda avloppsanläggningar samt annan anläggning som kräver byte av filtermaterial

Transportväg för renhållningsfordon som utför slamtömning ska uppfylla samma krav som för övriga renhållningsfordon, om inte annat anges nedan.

Gångväg mellan renhållningsfordonets uppställningsplats och brunnen/avskiljaren skall vara fri från hinder exempelvis staket, murar, planteringar osv.

Vid slamtömning gäller att avståndet mellan fordonets uppställningsplats och brunnen/tankens anslutningspunkt ska vara högst 20 meter.
Vid nybyggnation ska måttet inte överstiga 10 meter.

Lock eller anslutningar ska vara väl synliga oavsett väderlek eller årstid. Anläggningens placering skall vara tydligt utmärkt med exempelvis flagga eller skylt eller på annat sätt enkelt kunna identifieras. Vintertid skall locket vara framskottat och ej fastfruset. Vägen från uppställningsplatsen till slamanläggningen ska vara snöröjd och halkbekämpad.

Lock och anslutningar ska vara lättåtkomliga och får inte vara exempelvis blockerade eller nedgrävda. Det ska inte behövas speciella verktyg eller redskap för att komma åt att utföra tömning.

Vid tömningstillfället ska locket vara lätt att lyfta och kunna öppnas av en person. Lockets max vikt är 15 kg. Betonglock med diameter över 75 cm skall undvikas.

Slutna tankar ska ha en slamsugskoppling modell 42 med han- eller honfattning samt ha fungerande avluftning.

Om slamanläggningen inte kunde tömmas debiteras framkörningsavgift i enlighet med gällande avfallstaxa.